

Andrzej Orczykowski

Kollokwium habilitacyjne ks. dr Tomasza Rozkruta

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 45/3-4, 321-323

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KOŁOKWIUM HABILITACYJNE KS. DR. TOMASZA R O Z K R U T A

Dnia 18 czerwca 2002 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyło się kolokwium habilitacyjne ks. dr. Tomasza R o z k r u t a, kapłana diecezji tarnowskiej, adiunkta w Instytucie Prawa Kanonicznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Podstawą przewodu habilitacyjnego była rozprawa: *Walor opinii biegłego w kanonicznym procesie małżeńskim (Studium historyczno-prawne)*, Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej BIBLOS 2002, ss. 286. W charakterze recenzentów dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej wystąpili: ks. prof. dr hab. Jan D u d z i a k (PAT), ks. prof. dr hab. Andrzej D z i ę g a (KUL), ks. prof. dr hab. Ryszard S z t y c h m i l e r (UKSW). Kolokwium habilitacyjnemu przewodniczył Dziekan Wydziału ks. prof. dr hab. Julian K a ł o w s k i.

Rozprawa habilitacyjna ks. dr. T. R o z k r u t a podejmuje aktualny i trudny problemat kościelnego wymiaru sprawiedliwości jakim jest opinia biegłego w kanonicznym procesie małżeńskim. Walor procesowy opinii biegłego – traktowanej jako specyficzny środek dowodowy – stał się, tak w przeszłości jak i aktualnie, przedmiotem wielu dyskusji. Osiągnięcia nauki i techniki przyczyniają się do głębszego rozumienia oraz lepszego wykorzystania tego specyficznego środka dowodowego argumentowanego poważnym poznaniem naukowym praw natury i zasad dotyczących zachowań człowieka. W monografii na temat biegłego sądowego Habilitant z jednej strony podsumowuje wyniki dotychczasowych badań prowadzonych przez kanonistów, a z drugiej – i to jeszcze w stopniu bardziej zasadniczym – prezentuje własne badania nad aktualnie obowiązującym ustawodawstwem kościelnym oraz jurysprudencją rotalną.

Badania przeprowadzone przez ks. dr. T. R o z k r u t a wyznaczyły następującą konstrukcję rozprawy habilitacyjnej: spis treści, objaśnienie skrótów, wstęp, pięć rozdziałów merytorycznych, zakończenie, bibliografia, sommario wraz ze spisem treści w j. włoskim oraz summary wraz ze spisem treści w j. angielskim. Zasadniczy problem pracy – sformułowany i ujęty w tytule – został przedstawiony i wyjaśniony w pięciu rozdziałach kończących się krótkimi podsumowaniami.

Rozdział pierwszy – będący tłem i punktem wyjścia do dalszych rozważań – stanowi prezentację instytucji biegłego w systemie kanonicznych dowodów procesowych w świetle aktualnie obowiązującego Kodeksu Prawa Kanonicznego.

Rozdział drugi ukazuje powstanie i rozwój instytucji biegłego w świeckim sądownictwie – w takich kulturach prawnych jak: chińska, grecka, rzymska, germańska – oraz jej przenikania do procesowego prawa kościelnego, gdzie przystosowywała się do wymogów prawa kanonicznego, utrwaliła – poprzez Prawo Dekretów aż do *Kodeksu Prawa Kanonicznego* z 1917 r. – i znalazła swoje miejsce.

Rozdział trzeci z kolei stanowi opis szczegółowych badań dokumentów Stolicy Apostolskiej wydanych po kodyfikacji z 1917 r. – dotyczących roli biegłego w kanonicznym procesie małżeńskim – oraz przedstawia stanu prawny w tej materii aktualnego *Kodeksu Prawa Kanonicznego*.

Rozdział czwarty jest analizą zastosowania i wykorzystania opinii biegłego w praktyce sądowniczej Trybunału Roty Rzymskiej ocenianej przez Audytorów tego Trybunału zawsze krytycznie, tzn. swobodnie, w łączności z całokształtem środków dowodowych danego procesu.

Rozdział piąty – nazwany przez Autora „sercem monografii” – jest syntetycznym podsumowaniem jego dotychczasowych analitycznych rozważań. Habilitant omawia aprobowane przez powszechne ustawodawstwo kościelne oraz przez małżeńską jurysprudencję Roty Rzymskiej współczesne wytyczne dotyczące angażowania biegłych w procesach małżeńskich oraz kryteria oceny sporządzanych przez nich opinii. Następnie ks. dr T. R o z k r u t prezentuje własną ocenę opinii kanonistów oraz wyraża swoje poglądy w kwestii takich szczegółowych zagadnień jak: udział biegłego w procesie; przymioty opinii biegłego; pomocniczy charakter opinii biegłego w stosunku do innych środków dowodowych w danej sprawie; pełna autonomia sędziego w ocenie dowodowego waloru opinii biegłego, przy obowiązku uzasadnienia zarówno jej akceptacji jak i odrzucenia.

Zasadniczymi źródłami monografii są: klasyczne zbiory prawa rzymskiego: (*Corpus Iuris Civilis*) oraz prawa kościelnego: (*Corpus Iuris Canonici*, *Codex Iuris Canonici* (1917), *Kodeks Prawa Kanonicznego* (1983), *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium* (1990), jak również integralnie wykorzystane szczegółowe dokumenty Stolicy Apostolskiej. Szeroko zostały też uwzględnione *Decisiones seu Sententiae*.

Rozprawa habilitacyjna przygotowana w oparciu o bogaty materiał źródłowy, opracowania autorów polskich i zagranicznych – a przede wszystkim własną naukową refleksję Autora – stanowi poważny wkład w badania nad instytucją biegłego w kanonicznym procesie małżeńskim oraz może posłużyć pełniejszemu wykorzystaniu tej instytucji przez sądy kościelne.

Biorąc pod uwagę ocenę rozprawy habilitacyjnej, całego dorobku naukowego i pozytywną ocenę kolokwium habilitacyjnego, Rada Wydziału podjęła uchwałę o nadaniu ks. T. R o z k r u t o w i stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego – prawa procesowego.

Dnia 28 października 2002 r. Centralna Komisja do Spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych zatwierdziła uchwałę Rady Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego nadającą ks. Tomaszowi R o z k r u t o w i stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego – prawa procesowego.

ks. Andrzej Orczykowski SChr

DOKTORAT P. HELENY PIETRZAK

Dnia 30 kwietnia 2002 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej p. mgr Heleny P i e t r z a k, absolwentki tegoż Wydziału. Doktorantka przedłożyła Radzie Wydziału rozprawę: *Opodatkowanie kościelnych osób prawnych i fizycznych według aktów prawnych i praktyki władz Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Studium prawno-historyczne* napisaną pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Józefa W r o c e ń s k i e g o. W charakterze recenzentów wystąpili: p. prof. dr hab. Wacław G o r o n o w s k i (UW) oraz ks. prof. dr hab. Józef K r u k o w s k i (UKSW).

Problematyka opodatkowania kościelnych osób prawnych i fizycznych w świecie współczesnym ma wymiar polityczno-prawny. Zasady dotyczące opodatkowania Kościoła pełnią funkcję określonego systemu stosunków państwo-Kościół, będącego integralnym elementem panującego porządku politycznego: demokratycznego, bądź totalitarnego. Potrzebę całościowego opracowania problematyki opodatkowania kościelnych osób prawnych i fizycznych według aktów prawnych i praktyki władz Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dostrzegła p. mgr H. P i e t r z a k i to zagadnienie uczyniła przedmiotem swojej dysertacji. W przeprowadzonych badaniach – jak wynika z tytułu pracy – uwzględniono nie tylko akty normatywne, ale również praktykę organów administracyjnych, często kolidującą z obowiązującymi wówczas normami prawnymi.

Całość rozprawy doktorskiej p. mgr H. P i e t r z a k licząca 300 stron zawiera: wstęp, wykaz skrótów, pięć rozdziałów merytorycznych, zakończenie oraz bibliografię. Uporządkowanie pod względem logicznym i metodologicznym zebranego materiału wyznaczyło konstrukcję pracy oraz umożliwiło wyczerpujące przedstawienie rozległości i złożoności problematyki.

We *Wstępie* dysertacji Doktorantka uzasadnia wybór tematu, określa cele swoich badań, charakteryzuje kontekst społeczno-polityczny i ideologiczny, źródła i literaturę przedmiotu oraz systematykę i metodę wykorzystaną do opracowania tematu. P. mgr H. P i e t r z a k stawia hipotezę badawczą, w myśl której marksistow-